

De Digitale Snelweg

Vogels kijken langs De Digitale Snelweg

Nummer 63

Peter Meijer

Fabeldier

'Wikipedia' is een encyclopedie op het internet waar uw auteur regelmatig gebruik van maakt. Er is kritiek op deze vorm. Niet alle informatie zou kloppen. Echter wie wil, kan verbeterde informatie aanreiken om zo het geheel optimaal te maken. Klaas Eigenhuis wees mij op de volgende URL: <http://nl.wikipedia.org/>

wiki/Garoeda. Een aantal jaren geleden vloog ik naar Java met de Indonesische luchtvaartmaatschappij Garuda Indonesia en ik was nieuwsgierig naar de betekenis van de naam van de maatschappij. Deze bleek te verwijzen naar de naam van een mythische vogel. Op de genoemde website is te lezen dat de 'Garoeda' in de hindoeïstische mythologie een mythisch wezen, half mens, half adelaar is. Hij dient als rijdier voor de god Visjnoe. De Garoeda's vormen ook een klasse onder de goden (of onder de bovennatuurlijke wezens) in het hindoeïsme. Garoeda is de Maleisische

vorm van de feniks. De pelikaanvogel die uit zijn borst het eigen bloed aan zijn jongen geeft. Thailand en Indonesië hebben de Garoeda als hun nationaal symbool. Volgens de hindoeïstische mythologie is de 'Garoeda' de Koning der vogels en de aartsvijand van slangen. Garoeda wordt vaak afgebeeld als een wezen met kop, bek, vleugels en staart van een arend. Nochtans heeft hij dan de romp en de ledematen van een mens. Vaak heeft hij een wit aangezicht, rode vleugels en een goudkleurig lichaam.

De Garoeda is een fabeldier met verwijzingen naar de natuur. Er is een lijst met fabeldieren te vinden op: http://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_fabeldieren. In het wapen van de staat Indonesië is de Garoeda het centrale element. De figuur heeft zeventien veren aan beide vleugels, acht staartveren en 45 nekveren. Deze getallen verwijzen naar de onafhankelijkheidsdag van Indonesië. Deze is op 17 augustus (de achtste maand) en werd voor het eerst in (19)45 gevierd. Op het vaandel dat de Garoeda vasthoudt, staat: *Bhinneka Tunggal Ika*.

neka Tunggal Ika. Dit is vertaald: 'Eenheid in verscheidenheid' (evenals de Amerikaanse spreuk 'E Pluribus Unum'). Op de borst van de Garoeda staat de 'Pancasila' afgebeeld in de vorm van een wapenschild. Dit is de filosofie op basis waarvan de Indonesische staat is gevormd. We zien: een ster, een gesloten ketting, een Waringinboom, een Banteng (het wilde rund uit Zuidoost-Azië), een

Een rij Garoeda's in Bangkok. Deze wezens worden afgebeeld met het lichaam van een mens maar met vleugels, staart en bek van de adelaar. Foto: Heinrich Damm/Wikipedia.

rijsthalm en een katoentak. Deze afbeeldingen symboliseren de vijf onverbreekelijke principes waarop de Indonesische staat steunt.

Turkse Tortels

Philippe Schepens vraagt zich af of er ook voor 1940 al eens een invasie van Turkse Tortels is geweest. In Rome had hij op fresco's in de crypte van de kerk Sant'Agnese in Agone aan het Piazza Navona tussen allerhande bekende inlandse vogels een afbeelding gezien van een Turkse Tortel. Hij schrijft: 'Tot in de jaren veertig was deze vogel nergens in Europa aanwezig, uitgenomen in het oostelijke puntje van de Balkan (het Europese deel van Turkije en omstreken). In de late jaren veertig was er een spectaculaire invasie in haast geheel Europa'. In de gangen van het Vaticaan, vlak bij de ingang naar de Sala Clementina, zag hij ook enkele Turkse Tortels afgebeeld. Beide afbeeldingen van Sant'Agnese en die van het Vaticaan zijn respectievelijk van de 16de en de 17de eeuw. Philippe vraagt zich af of er toen al een invasie van deze vogel in Italië is geweest? Dat kan dan alleen maar tijdelijk zijn geweest, want in de 20ste eeuw was de soort zeker niet meer in Italië aanwezig. Het is een interessante vraag die enkele reacties oproept. Kees van Berkel denkt dat de vogels als kooivogels gehouden werden en dat ze mogelijk hoorden bij het menu op sommige tafels. Dat klinkt natuurlijk niet zo gek. Er werden veel goederen uit het oosten ingevoerd. Misschien ontsnapten er vogels en is er een tijdelijke broedvogelpopulatie geweest. Philippe kan deze gedachten wel volgen, maar hij vindt het raar dat de soort op de schilderijen in Sant'Agnese samen met andere in het wild voorkomende vogels is geschilderd. Er staan ook afbeeldingen van een Hop, een Grauwe Klauwier, een

Zanglijster en van nog andere soorten op de wand. Hij schrijft: 'Ook in de gangen van de Vaticaanse musea zijn alom andere vogels geschilderd, waarvan de meeste, zo niet allemaal, in het wild voorkomende vogels zijn.' Verder wijst Philippe erop dat het echt om Turkse Tortels gaat en niet om Lachduifjes en meldt voorts: 'De Turkse Tortel is grijzer en heeft, vooral bij het mannetje, een paarse zweem, die ik op de Vaticaanse vogels terugvond. De Lachduif is echt heel lichtbeige zonder grijs en zeker zonder die paarse zweem. Ook dacht ik dat de kop van de Lachduif ronder is dan die van de Turkse Tortel.'

Kim Anderson wijst erop dat er veel vogels werden gehouden en gegeten. Dus dat er op de schilderijen vogels staan die ook in het wild voorkomen, vindt zij niet vreemd.

Als er lezers van deze rubriek zijn die een aanvulling kunnen geven, dan reageert u wel. Philippe wil volgend jaar verder onderzoek doen in Rome.

Boerenzwaluw

Bennie van den Brink zorgt ervoor dat wij allerlei gegevens over de Boerenzwaluw op een website kunnen vinden. Deze website (<http://www.boerenzwaluw.nl>) is geheel vernieuwd. De website staat nu onder beheer van de 'Stichting Hirundo'. Er zijn heel veel activiteiten met betrekking tot de Boerenzwaluw. Bovendien is het niet altijd meer normaal dat deze fraaie soort in een boerenschuur mag broeden. Op de website staat veel informatie. U vindt er diverse artikelen over deze soort: 'Ontwikkeling van ei tot vliegvlug jong' en 'Jacht op de Boerenzwaluw in Afrika'. 'Boerenzwaluwen op telefoondraden' is een normale zaak, maar... steeds meer telefoondraden verdwijnen en dan is een initiatief ze in een tuin te zetten erg aardig, ook al kan dat lang niet overal. Ook staan er natuurlijk heel

Turkse Tortels op enkele details van een fresco uit de 16de of 17de eeuw aan de wand van de kloostergang langs de Sala Clementina in het Palazzo del Vaticano, Città del Vaticano (Rome). Deze afbeeldingen roepen de vraag op of er mogelijk ook in het verre verleden wel eens een invasie van deze soort is geweest. Foto's: Philippe Schepens.

veel foto's op de website. Kijkt u zelf maar.

Boomklever

Leo Ballering wijst op een artikel uit VPRO's 'Noorderlicht' (<http://noorderlicht.vpro.nl/noorderlog/bericht/33787443/>). Hij vraagt zich af of Europese Matkoppen ook variabele alarmroepjes laten horen (kort bij weinig of geen gevaar en lang bij reëler gevaar)? Wie weet daar iets meer over?

De tekst op de website van de VPRO luidt: "Boomklever is luistervink."

De Canadese Boomklever heeft de code van de alarmroep van de Amerikaanse Matkop gekraakt. Dat is erg handig, want de noodkreet van een

Matkop bevat een schat aan informatie over naderende roofdieren.

Dieren reageren vaak op de alarmroep van andere soorten. Maar de Canadese Boomklever gaat nog een stapje verder. Deze vogel geleerd de waarschuwingroep van de Amerikaanse Matkop te interpreteren, zo rapporteert gedragsonderzoeker Christopher Templeton in het wetenschappelijke tijdschrift *Proceedings of the National Academy of Sciences* (PNAS). De kreet van een Matkop bevat allerlei informatie over gevaren. Door goed te luisteren naar de roep van de Matkop leert de Boomklever niet alleen of er roofdieren in de buurt zijn, maar kan hij ook hun grootte te weten komen.

En dat kan levensreddende informatie zijn. Het aantal die's in de chick-a-die-die roep van de Matkop geeft de grootte van het roofdier aan en dus de mate van gevaar. Een Amerikaanse Oehoe is groot en log en levert weinig die's op. De kleine en snelle Dwerguil is veel gevaarlijker en krijgt maar liefst 23 die's.

Matkopen en Boomklevers worden door dezelfde roofdieren bedreigd en reageren grofweg hetzelfde op gevaar. Voor de Oehoe vliegen ze weg, maar een Dwerguil proberen ze te verjagen. Templeton speelde matkopgeluiden af onder een boom vol Boomklevers. Een alarmroep voor een klein roofdier zorgde voor een collectieve actie onder de vogels, die woest fladderend de speaker probeerden te verjagen. Omdat Matkopen en Boomklevers zeer verschillende alarmroepen hebben, vermoedt Templeton dat dit gedrag aangeleerd is."

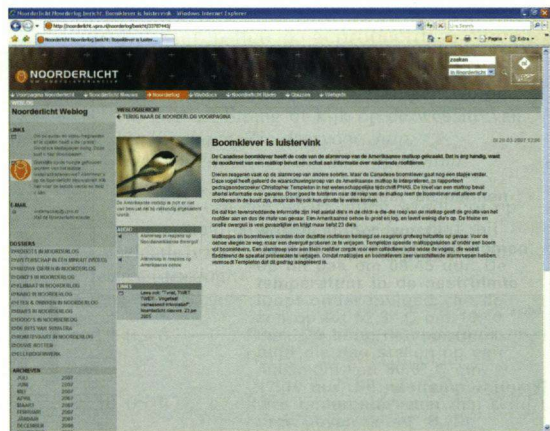
Wie weet hoe dat met onze Matkopen zit? Reacties zijn welkom.

Lijsten

Dit jaar was de auteur mee op de

De website Boerenzwaluw.nl is geheel vernieuwd.

Op de pagina's van het programma Noorderlicht van de VPRO staat een stuk over Boomklevers die geleerd hebben te luisteren naar de geluiden van Matkopen.

tocht naar de 'Eenzame Eilanden' of wel de 'Atlantic Odyssee' waar Gerard Ouweneel over schreef in *het Vogeljaar* 54(4). Na afloop van de reis wil je de vogelsoorten in een lijst zetten. Ik gebruikte daarvoor de wereldlijst van Clements. Niet alle soorten kon ik kwijt en dat heeft natuurlijk met de visie op de taxonomie van de auteur van een lijst te maken. Richard Klim uit Somerset in het Verenigd Koninkrijk heeft een lijst opgesteld voor het Holarctisch gebied. U kunt deze lijst downloaden via: <http://www.freewebs.com/holarcticlisting>. U kunt er daarna uw eigen 'life-lijst' van maken.

Vogels en taal

Klaas Eigenhuis maakt met zijn onderzoek naar de Etymologie van de Nederlandse Vogelnamen veel los. Zo reageert Frank Neijts naar Klaas over

het gebruik van 'birders' die lekker gaan 'birden'. Hij ergert zich aan het 'verengelsen' van de taal. Zelf krijg ik altijd kriebels als men het woord 'spotten' gebruikt voor het kijken naar vogels. Steeds meer vogelaars hoor je die term gebruiken en in de media is het begrip al helemaal ingeburgerd. Zelf ben ik niet altijd vrij van het gebruik van Engelse begrippen en dat kun u ook in deze rubriek zien. Geef mij de Vlamingen maar die proberen nog steeds 'Nederlandse' woorden te gebruiken. Klaas wijst erop dat Guido Gezelle iets tegen Franse woorden had. Hij vond dat 'parapluie' niet kon. En nog veel meer woorden. De taal is een levende zaak.

Websites van vogelaars en vogelfotografen

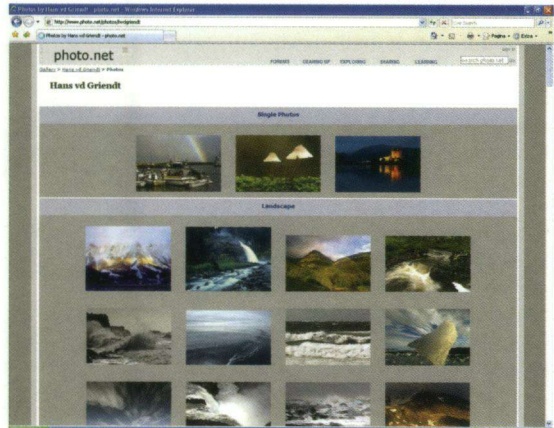
Op de website van Hans van de Griendt: <http://www.photo.net/photos/hvdgriendt> vindt u prachtige foto's. De Vogeljaar Vogelkalender of de Jaap Taapken Vogelfotoparade zouden toch verrijkt kunnen worden met foto's van deze kunstenaar.

Interessante websites

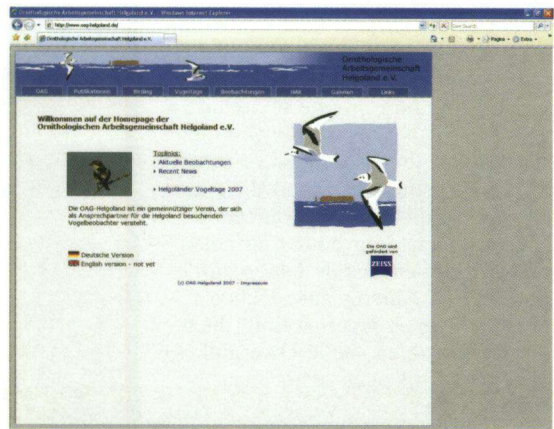
Voor vogels op Helgoland: <http://www.oag-helgoland.de>.

Mocht u mij op zaken willen attenderen of naar aanleiding van bovenstaande reageren dan kunt u mij bellen of schrijven. Mijn website vindt u op: <http://www.petercmeijer.nl/digitalesnelweg>. Hier vindt u een link naar *het Vogeljaar* en de genoemde links uit de rubriek 'Vogels kijken langs De Digitale Snelweg'. Ook de websites van vogelaars en vogelorganisaties kunt u hier vinden.

■ P.C. Meijer, Mossel 16, 1775 JB Middenmeer, (0227) 50 35 59, e-mail: digitalesnelweg@petercmeijer.nl.

Vogelfoto's op de webpagina's van Hans van de Griendt.

De startpagina van de Ornithologischen Arbeitsgemeinschaft Helgoland e.V. Hier is veel te lezen over de vogels op en rond het eiland.